

BOKD

voor Drentse dorpen
en dorpshuizen

Beleidsplan 2020-2024

Het kompas in een veranderende dorpssamenleving

Dit beleidsplan geeft aan welke doelen het BOKD-bestuur wil bereiken in een veranderende dorpssamenleving en hoe en met welke middelen het sturing wil geven aan processen en activiteiten om deze doelen te kunnen bereiken. Dit beleidsplan is daarmee het kompas dat richting geeft aan de activiteiten die in het jaarlijks op te stellen werkplan worden opgenomen en die mede aan de hand van de actualiteit (o.a. het Programma van Eisen van de provincie Drenthe) worden uitgewerkt.

Missie

Waarom timmert BOKD aan de weg? Waar staat BOKD voor?

BOKD gelooft in een leefbaar Drenthe met een vitaal platteland met krachtige, energieke en duurzame dorpsorganisaties waar de bewoners, uitgaande van de collectieve kracht van de samenleving, zorg hebben voor elkaar en iets voor elkaar willen betekenen.

Visie

Wat wil BOKD bereiken en hoe? BOKD werkt aan een levenskrachtige toekomst van het platteland waarbij zij:

- als provinciale organisatie het ledennetwerk van dorps- en dorpshuisorganisaties, buurthuizen, multifunctionele accommodaties en vele spontane lokale burgerinitiatieven in Drenthe op een onafhankelijke wijze procesmatig ondersteunt;
- zoekt naar functieverbreiding van de dorpshuizen als ontmoetingsplaats van de bewoners;
- een scherp oog heeft voor nieuwe ontwikkelingen die in positieve zin kunnen bijdragen aan een levenskrachtig en toekomstbestendig platteland;
- ervaring en kennis bij elkaar brengt, ontmoetingen van groepen actieve bewoners organiseert, naar ervaringen elders verwijst, ontwikkelingen, signaleert en in gang zet;
- een belangrijke informatiebron is voor actieve bewoners, instellingen en overheden;
- een scherp oog heeft voor nieuwe ontwikkelingen die in positieve zin kunnen bijdragen aan een levenskrachtig en toekomstbestendig platteland.

Het toekomstbeeld van BOKD in 2024

BOKD is partner van dorpsorganisaties en ondersteunt hen bij het inhoud en vorm geven aan hun nieuwe rol (van partner en verbinder) die zij kunnen spelen als spin in het web van de dorpsgemeenschap. Zij ondersteunt waar mogelijk alle initiatieven van vrijwilligers in dorpen en buurten die zich inzetten voor een leefbare, zorgzame en duurzame woon- en leefomgeving. Zij zet deskundigheid in en verbindt initiatieven; zij zet aan tot kennisdeling van initiatieven onderling.

BOKD is een open, transparante organisatie die een taak ziet naar alle bewonersinitiatieven. Het is van belang om een ledenvereniging te blijven (of anderszins de band met de initiatieven inzichtelijk te maken) om naar initiatiefnemers én naar overheden te laten zien dat zij onderdeel is van de beweging waarin bewoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving en voor hen belangrijke zaken realiseren.

BOKD weet voldoende bewonersinitiatieven aan zich te binden en weet zich te profileren als kennis- en begeleidingsorganisatie van en voor (groepen) bewoners.

BOKD onderhoudt met de gemeenten warme betrekkingen en zij benadrukt aan hun adres dat haar kennis en ervaring op provinciaal niveau worden gedeeld door de dorpsorganisaties.

BOKD is partner van de provincie in de rol van ondersteuner van bewonersinitiatieven en soms als uitvoerder van provinciaal beleid. Zij geeft de provincie door haar kennis en ervaring en ook door het signaleren van trends input voor het te voeren provinciaal beleid.

BOKD is gespreks- en uitvoeringspartner van de provincie, van kennisinstellingen en van provinciale of regionale organisaties/instellingen en wordt door hen gezien als de gezaghebbende organisatie voor het ondersteunen en begeleiden van initiatieven van dorpsorganisaties.

Positie- bepaling BOKD in 2020

Zij overkoepelt organisaties van actieve bewoners die zich inzetten voor de duurzaamheid, vitaliteit en sociale cohesie (kortom: de leefbaarheid) van hun dorpen en hun woonomgeving.

Zij maakt zich sterk voor een vitaal platteland, waar de bewoners zelf bepalen wat belangrijk is voor de leefbaarheid in hun dorp of regio en waar ze kunnen meebeslissen over het realiseren en op niveau houden van voorzieningen.

Zij is een trotse, zelfbewuste ledenorganisatie, die als procesbegeleider, kennis-makelaar en verbinder in het netwerk van dorpsorganisaties de kracht van de bewoners en hun belangen zichtbaar maakt.

Veranderingen

De overheid

Gemeenten en provincie zoeken naar een nieuwe relatie met de burgers, die zich van hun 'recht om uit te dagen' bewust zijn. De overheid schenkt ook aandacht aan de vitaliteit van het platteland. Zij zoekt samenwerkingspartners

om te kunnen voldoen aan de behoefte aan ondersteuning van actieve bewoners(groepen) die zich ondanks of dankzij krimp en vergrijzing inzetten om de leefbaarheid van hun woonomgeving te bevorderen.

De samenleving

In de samenleving vinden veranderingen plaats die ook van betekenis zijn voor het toekomstig functioneren van de BOKD. Zo leidt de digitale verspreiding van nieuws tot een andere en snellere wijze van communiceren. Nieuwe initiatieven komen op zonder binding met bestaande structuren. Bestaande organisatiestructuren (bijvoorbeeld: ledenorganisaties) staan ter discussie. Dit betekent dat de dorpsorganisatie op zoek gaat naar een nieuwe rol en haar legitimatie (opnieuw) moet veiligstellen. Het draagvlak van de oude ledenorganisatie wordt minder. Haar representatieve en adviserende functie verandert in die van een activerende en verbindende functie (netwerk-organisatie) met daarbinnen

thema- en aandachtsgroepen. Zij heeft contacten binnen vele verenigingen en organisaties in het dorp en met mensen met ideeën die ongebonden (willen) acteren. Op landelijk niveau is onderzoek gedaan naar de veranderende rol en positie van dorpsorganisaties. De uitkomst daarvan is vastgelegd in het rapport 'De functies van bewonersoverlegorganisaties in een veranderende samenleving'. Met de dorpsorganisaties wordt door middel van het op basis van dit rapport gemaakte 'Kleine Kernen Spel' actief nagegaan welke rol en functie een dorpsorganisatie in de toekomst het beste past. Veranderingen zijn er ook bij de dorpshuizen, niet alleen qua beheer maar ook qua functies (ontmoetingsplaats met een bredere functie).

Wat betekenen deze veranderingen voor de werkwijze van BOKD?

► een vitaal platteland

BOKD wil een vitaal platteland waar bewoners in dorpen en buurten zich inzetten voor een leefbare, zorgzame en duurzame woonomgeving.

Daarbij past een trotse en zelfbewuste ledenorganisatie. Deze BOKD wil de kracht van bewoners en hun belangen zichtbaar maken. De werkwijze is die van een netwerkorganisatie.

Bewonersinitiatieven draaien volledig op vrijwilligers. Deze wisselen geregeld waardoor de opgedane kennis verloren kan gaan. Daarom is het belangrijk dat er voor bewonersorganisaties ondersteuning blijft bestaan.

► vrijwilligers ondersteunen

Vanuit haar provinciale kennisnetwerkfunctie geeft BOKD praktische ondersteuning en stimuleert zij nieuwe initiatieven.

Verder blijft zij agenderen en initiëren. En daarmee blijft de functie 'ondersteuning bewonersinitiatieven' onverkort overeind.

► de wens van de bewoner

Dorpsorganisaties zoeken in het veranderende krachtenveld van actieve burgers en overheden naar een duidelijke rol waarmee ze zich kunnen manifesteren en profileren. Zij bepalen uiteindelijk zelf welke rol zij voor zichzelf zien weggelegd. BOKD claimt geen woordvoederschap. Wel ondersteunt zij het ophalen van meningen en wensen van bewoners, maar zij spreekt niet namens hen.

► vraaggericht

BOKD blijft vraaggericht werken, dat wil zeggen zij komt in actie op de vraag van de leden en ook van aspirant-leden.

In zijn algemeenheid wil BOKD de vitaliteit van de dorpen versterken. Uitgangspunt is dat de huidige dorpsvoorzieningen (zoals bijvoorbeeld dorpshuizen, openbaar vervoer, bibliotheken en sportvoorzieningen) behouden blijven. Voor de inkleuring van het toekomstbeeld wil BOKD uitwerking geven aan de volgende prioritaire beleidsthema's en de daarmee verbonden activiteiten.

Uitwerking beleidsthema's en activiteiten

Duurzame dorpen

Verduurzaming van de dorpen is een belangrijke opgave; veel dorpen werken al aan een duurzame toekomst. Van grootse plannen tot kleine initiatieven: bijvoorbeeld op het gebied van energie, voedsel, biodiversiteit of mobiliteit. Bewustwording en toekomstvisie zijn daarbij belangrijk. Verduurzaming en in het bijzonder de energietransitie slagen alleen als nut en noodzaak worden ingezien en als bewoners er ook direct voordeel van hebben.

BOKD steunt initiatieven, pleit voor lokaal draagvlak en zeggenschap en bevordert dat eventuele opbrengsten in het eigen dorp geïnvesteerd worden. Zij ondersteunt dorpshuizen bij het verduurzamen van het dorpshuis zodat het dorpshuis laagdrempelig en exploitabel kan blijven. Zij wijst initiatiefnemers op ondersteuning door andere organisaties en verbindt hen aan experts. BOKD zorgt als Drents steunpunt voor het Netwerk Duurzame Dorpen voor ontmoeting, inspiratie en kennisdeling.

Samen slimmer

De bij de dorpsorganisaties en de dorpshuizen aanwezige kennis en ervaring is enorm. De uitdaging is om die overzichtelijk beschikbaar te maken. De maandelijkse BOKD-Nieuwsbrief is daarvoor een nuttig communicatiemiddel en tegelijkertijd een kennisbron. Daarnaast gaat BOKD via de website, social mediagebruik en thematische brochures de kracht van bewoners(initiatieven) delen. Naast het beschikbaar stellen van inhoudelijke kennis worden de lokale organisaties gewezen op de diverse subsidiemogelijkheden voor energie, zorg, maatschappelijk vastgoed, etc. En de periodiek georganiseerde Dorpendag is een prachtige activiteit die de in de dorpen aanwezige kennis en ervaring mobiliseert en zichtbaar maakt.

Zorgzame dorpen

Er is een Drentse traditie van wat 'Naoberschap' wordt genoemd: de zorg voor elkaar. Deze heeft zich in de laatste jaren in toenemende mate ontwikkeld en verbreed van sociaal gerichte zorg tot het met elkaar zorgen voor een fijne leefomgeving. De tweejaarlijkse Dorpendag laat op dit vlak telkens weer nieuwe initiatieven zien. Mensen in kleine kernen en dorpen nemen verantwoordelijkheid voor hun omgeving waarbij zij ondersteuning van BOKD kunnen krijgen. Het gaat daarbij om inclusieve dorpen met aandacht voor nieuwe woonvormen, gezondheid, armoede, laaggeletterdheid, eenzaamheid, lief en leed en de samenhang daartussen. Het uitgangspunt is dat iedere dorps- en buurtbewoner kan meedoen en deelnemen aan de 'samenleving'. Ook kan het gaan over dorpszorg en/of informele zorg, over vrijwilligersbeleid (hoe werf je ze en hoe houd je ze) terwijl hieronder ook thema's als mobiliteit en bereikbaarheid alsmede sport en bewegen zijn te rangschikken. Door samenwerking in en rondom de dorpen kunnen de dorpsgemeenschappen als collectief de actuele sociale vraagstukken zoals armoede en eenzaamheid oppakken.

Elk dorp een dak

Elk dorp heeft recht op een eigen dak, een huis van het dorp dat als ontmoetingsplek fungeert, dat huisvesting biedt aan maatschappelijke voorzieningen en waar plaats is voor het verenigingsleven. In steeds meer dorpen is dat het dorpshuis of een multifunctionele accommodatie. BOKD zet zich in voor kwaliteitsverbetering en functieverbreiding van de dorpshuizen. Zij maakt zich sterk voor multifunctionele dorpshuizen, die laagdrempelig en toegankelijk zijn voor verschillende doelgroepen en die duurzaam en financieel gezond zijn. BOKD ondersteunt en adviseert dorpshuizen bij het maken van bedrijfsverbeterplannen en het werven van fondsen. Zij organiseert cursussen en bijeenkomsten om bestuurders en beheerders van dorpshuizen te scholen in de taken waarvoor zij staan. Zij geeft informatie en advies over wet- en regelgeving en biedt praktische handvatten, die zijn terug te vinden in de digitale Vraagbaak van www.dorpshuizen.nl. Periodiek wordt de verkiezing van het dorpshuis van het jaar georganiseerd.

klaar voor de toekomst

Het platteland verandert. De veranderingen zijn merkbaar in ontwikkelingen in leefstijlen en in de samenstelling van de bevolking, in andere rollen van overheden en organisaties, in ruimtelijke opgaves zoals de energietransitie en klimaatadaptatie en in ontwikkelingen naar meer behoefte aan regie en eigenaarschap rond de leefbaarheid.

Dorpsbelangenorganisaties veranderen mee met deze ontwikkelingen. De een wat sneller dan de ander, en allemaal op hun eigen manier. Er ontstaan nieuwe vormen van bewonersinitiatief, oude organisaties ontwikkelen zich door. Dit vraagt om inzicht in de rollen als inwoner, als dorp en als dorpsbelangenorganisatie.

Een gedragen, integrale dorpsvisie is een belangrijke leidraad voor de toekomstige ontwikkeling en vitaliteit van het dorp. Zowel inhoudelijk als voor het interactieve proces tussen dorpsbewoners is een dorpsvisie van onschatbare waarde. Gemeenschappelijke belangen en ook de tweespalt en/of interne spanningen bij tegengestelde belangen worden zichtbaar en bespreekbaar. Bij het werken aan dorpsvisies komen alle dimensies van leefbaarheid in samenhang aan de orde en vormen zo input voor onder andere de omgevingsvisies en -plannen. Dorpsvisies kunnen ook de basis en/of het vertrekpunt vormen voor de oprichting van dorpscoöperaties of zorgcoöperaties, voor het vormgeven aan actief burgerschap en het ontwikkelen van (nieuwe) rollen van de dorpsorganisatie. BOKD geeft inzicht in nieuwe vormen van bewonersinitiatief, rollen van dorpsbelangenorganisaties en ondersteunt het maken van dorpsvisies.

Bestuurlijke organisatie, mensen en middelen

De bestuurlijke organisatie, waarin het bestuur van de Vereniging BOKD wordt bijgestaan door een Raad van Advies Dorpen en een Raad van Advies Dorpshuizen, zal in de komende jaren worden gehandhaafd. Voor de uitvoering van projecten voor derden blijft de Stichting BOKD actief.

De werkorganisatie is bemenst met deskundige, taakgerichte en flexibele medewerkers. Voor de uitvoering van de werkplannen en de daarin opgenomen activiteiten is een klein zelfsturend team van medewerkers aanwezig met een omvang waarmee de taken kunnen worden uitgevoerd. De provinciale overheid doet steeds vaker een beroep op de inzet van samenwerkingspartners zoals BOKD. Bijvoorbeeld bij ondersteuning van actieve bewoners(groepen) die zich inzetten om de leefbaarheid van hun woonomgeving te bevorderen. Het is noodzakelijk om de daarmee ontstane spanning tussen de beschikbare en de benodigde personele formatie te verminderen. De vraag naar en het aanbod van de personele inzet zullen meer met elkaar in balans worden gebracht.

De beschikbaarheid van voldoende beschikbare financiële middelen is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Qua beschikbare financiële middelen is BOKD afhankelijk van de contributiegelden, de provinciale subsidie en de gemeentelijke bijdragen. Met name aan het bestuur van de provincie Drenthe zal gevraagd worden om in het kader van de Investeringsagenda en/of de Sociale Agenda structureel dan wel via project-subsidies extra middelen beschikbaar te stellen. Dit geldt temeer omdat het provinciaal bestuur BOKD kwalificeert als voorname partner bij de uitvoering van het provinciale (sociale) beleid, dat nadrukkelijker dan voorheen vrijwilligers(organisaties) wil ondersteunen bij en stimuleren tot het vergroten van de leefbaarheid en de dynamiek in Drenthe.